

NEMZETI GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI TANÁCS (NGTT)

- „Törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, amely magában foglalja a munkavállalóknak a munkabeszüntetéshez való jogát.” (Magyarország Alaptörvénye, XVII. cikk (2))
- Az NGTT független konzultációs, javaslattevő és tanácsadó testület, amely átfogó gazdasági és társadalmi ügyeket tárgyal, nemzeti stratégiák kialakításában vesz részt.
- Az NGTT a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet kategorizálása szerint tematikáját és résztvevőinek számát tekintve is széleskörű párbeszédet folytató (wide social dialogue) intézmény.
- A Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma (VKF) célja a versenyszférában működő munkaadók és munkavállalók, valamint a kormányzati szervek közti társadalmi párbeszéd folytatása.
- Az Európai Szociális és Gazdasági Bizottság hídszerepet tölt be az EU fő intézményei és a tagállamokban működő civil társadalmi szervezetek között.

A kormány [T/10094.](#) számon nyújtotta be a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsról szóló 2011. évi XCIII. törvény módosítását célzó törvényjavaslatát. Az Infojegyzet bemutatja az NGTT jelenlegi felépítését és működését, szól a társadalmi párbeszéd egyes nemzetközi vonatkozásairól és a hazai országos érdekegyeztetés fontosabb fórumairól is.

Előzmények

Az érdekegyeztetés legfontosabb fóruma Magyarországon az **Országos Érdekegyeztető Tanács (OÉT)** volt, amelyben 1988 és 2011 között háromoldalú (tripartit), a munkáltatók, a szakszervezetek és a kormány képviseletével zajlott a szociális párbeszéd. Az OÉT hatáskörébe legfőképp a munka világát érintő témák tartoztak, tagjai érdekegyeztetést folytattak a gazdaságot, a foglalkoztatást, a jövedelmeket befolyásoló tervezett szabályozások (így például a költségvetési, adó és járulékra vonatkozó), illetve bármely munkajogot érintő törvénytervezet vonatkozásában. Az OÉT munkáját szakfórumok (Nemzeti ILO Tanács, Ágazati Tanács) és tíz szakbizottság segítette.

Az időszak másik, 2004-től 2011-ig működő, a makrogazdaságot, a társadalom egészét érintő átfogó kérdésekkel foglalkozó testület a **Gazdasági és Szociális Tanács (GSZT)** volt, amely véleménynyilvánító és konzultatív tanácsként vett részt az egyes szakpolitikai területeket érintő nemzeti stratégiákat kialakításában. Résztvevői a gazdasági szféra, a munkavállalók, a civil szféra és a tudomány képviselői voltak. A kormány nem rendelkezett teljes jogú tagsággal, de állandó meghívottként részt vett a munkában. A két testület egymás kiegészítve, eltérő tartalmú és jellegű jogosítványokkal biztosított intézményesített háttérrel az országos szintű szociális párbeszédnek.

A NEMZETI GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI TANÁCS (NGTT)

Az érdekegyeztetés és a szociális párbeszéd rendszere 2010 után jelentősen átalakult. Az Országgyűlés 2011. július 4-én fogadta el a **Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács (NGTT)** létrehozásáról szóló [2011. évi XCIII. törvényt](#). E törvény megszüntette az OÉT-t és új, konzultatív testületet hozott létre, amely a munkaügyi területen túl széleskörű társadalmi és gazdasági témákat lefedő kérdésekben foglal állást. Az NGTT az Országgyűléstől és a kormánytól független, konzultációs, javaslattevő és tanácsadó testület, amelynek célja széleskörű párbeszédet folytatni a társadalom egészét érintő gazdasági és társadalompolitikai kérdésekben. Az NGTT alakuló ülését 2011. október 11-én tartotta.

Az NGTT **tagjai oldalakat alkotnak**, amelyek a gazdaság, a munkavállalók, a nemzetpolitikai területén működő civil szervezetek, a bevett egyházak és a tudomány képviselőiből állnak (1. ábra).

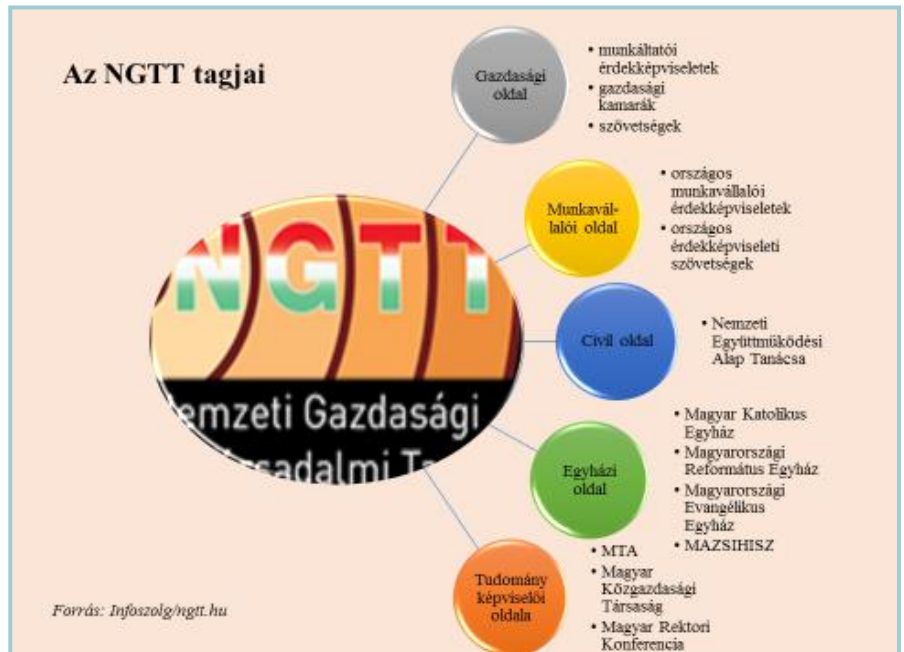
A Tanács tagjai munkájukért nem kapnak díjazást, **megbízatusuk négy évre szól**. Az elnököt az egyes oldalak képviselői rotációban, jelenleg egymást három havonta váltva adják. A Tanács munkáját plenáris ülésen végzi, melyet a hatályos szabályozás szerint évente minimum négy alkalommal össze kell hívni. **Az egyes oldalak tagjainak egységes oldal álláspontot kell kialakítani.** A Tanács munkájáról a következő év március 31-éig jelentést készít és **nyilvánosságra** hozza azt. Az NGTT 2012-től tagja a brüsszeli székhelyű **Gazdasági és Szociális tanácsok és Hasonló Intézmények Nemzetközi Szövetsége (AICESIS)** nevű szervezetnek, amelyet 71 ország nemzeti gazdasági és szociális, társadalmi tanácsai alkotnak.

Az Országgyűlés elnöke, a parlamenti bizottságok elnökei, a kormány és tagjai felkérhetik a Tanácsot, hogy egyes kérdésekben fogalmazza meg álláspontját Erre harminc nap áll rendelkezésére, s a véleményt az parlamenti bizottság ülésén szóban is ismertetik.

A **Tanács törvényben meghatározott feladatai** a következők:

- a gazdasági- és társadalmi fejlődés nyomon követése, elemzése;
- javaslatok kidolgozása átfogó gazdasági-társadalmi kérdésekben;
- foglalkoztatáspolitikai, munkaerőpiaci, jövedelemelosztási kérdések megvitatása;
- a társadalom széles körét, a vállalkozásokat, a foglalkoztatást érintő tervezett kormányzati intézkedések vitája;

- jogszabályok, egyéb kormányzati döntések hatásainak feltárása;
- EU-val kapcsolatos stratégiai kérdések megtárgyalása;
- bármely téma, amelyet a tagok kétharmada megtárgyalni javasol.

NEMZETKÖZI KITEKINTÉS – A FÓRUMOK TÍPUSAI

Az Európai Unió és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) által is használt **társadalmi párbeszéd** fogalom **szűkebb értelmezésben** a szakszervezetek és a munkaadói érdekképviseletek közti, illetve a köztük és a kormány között folytatott párbeszédet, érdekegyeztetést, információ cserét jelenti. Ha **tágabb értelemben** tekintünk a szociális dialógus fogalmára, akkor a szereplők száma és köre, valamint az egyeztetett területek, témakörök palettája is kibővül. **Kétoldalú (bipartit)** egyeztetésnek nevezik a munkaadók és a munkavállalók szervezetei közti párbeszédet, **háromoldalú (tripartit)** fórumnak a kormány képviselőivel kibővült intézményt. Amennyiben új társadalmi, gazdasági, tudományos, civil stb. szereplőkkel is kibővül a konzultáció, bipartit vagy tripartit plusz fórumról beszélnek. (Pásztóy, 2012)

ILO EGYZEMÉNYEK – TÁRSADALMI PÁRBESZÉD

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet ([ILO](#)) tagjai 2008-ban fogadták el a „Nyilatkozat a szociális igazságosságról a méltányos globalizációért” címet viselő [deklarációt](#), amelyet a szervezet [alkotmánya](#) (1919) és az azt kiegészítő *Philadelphiai Nyilatkozat* (1944) mellett alapidokumentumnak tekintenek. Ebben a tagállamok kifejezik elkötelezettségüket és álláspontjukat az ILO által képviselt értékek mellett a globalizálódó világban. A négy **stratégiai célkitűzés** között szerepel többek között a [szociális párbeszéd és a tripartizmus](#) támogatása.

Az EGSZB ÉS AZ NGTT

Az 1957-ben a Római Szerződésekkel létrehozott **Európai Szociális és Gazdasági Bizottság (EGSZB)** az Európai Unió **tanácsadó, konzultatív szerve**, amely a gazdasági és szociális érdekcsoportokat vonja be a közösségi döntések előkészítésébe. Az EGSZB **közvetítő szerepet tölt be** az európai intézmények és a civil társadalmi szervezetek között. Állásfoglalásaival, véleményével az Európai Bizottság, a Tanács és a Parlament munkáját is támogatja. 350 tagja van, akik három csoportban ([munkaadók](#), [munkavállalók](#) és [egyéb](#) (társadalmi, kulturális, tudományos) [érdekcsoportok](#)) dolgoznak. A tagokat a

nemzeti kormányok jelölik és az Európai Unió Tanácsa nevezi ki öt évre. Magyar szervezeteket **12 fő** képvisel, a jelenlegi tagok megbízatása 2020-ig szól.

Az EGSZB feladata, hogy:

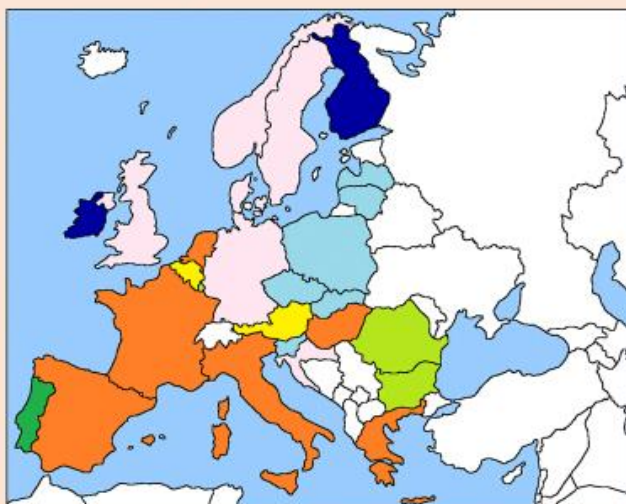
- az uniós szakpolitikák és a jogszabályok a társadalmi és gazdasági viszonyokhoz és követelményekhez igazodjanak;

nyokhoz és követelményekhez igazodjanak;

- biztosítsa a párbeszéd és a vélemények kifejezésének lehetőségét az egyes társadalmi csoportok részére;
- erősítse a részvételi demokráciát, a civil szervezetek szerepét.

Az **EGSZB kapcsolatot tart a tagállamok és a régiók gazdasági és szociális tanácsaival**, így az NGTT-vel is. A kapcsolat intézményesítésének egyik lépése volt, hogy az EGSZB magyar tagjai állandó meghívotti státuszt kaptak az NGTT plenáris üléseire.

Országos, átfogó társadalmi párbeszéd intézménytípusok az EU tagállamokban

Forrás: Infoszolg/Pásztóy András: *A Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács a nemzetközi gyakorlat tükrében*, in: *Politikai tudományi Tanulmányok*, ELTE ÁJK, 2012.

A [2000. évi LXII. törvény](#) által kihirdetett 122. számú egyezmény azt a kötelezettséget írja elő az állam számára, hogy **foglalkoztatáspolitikai kérdésekben konzultációt folytasson a munkavállalók és a munkáltatók képviselőivel** annak érdekében, hogy figyelembe vegyék azok tapasztalatait és megnyerjék támogatásukat a döntésekhez.

A 154. számú egyezmény (kihirdette a [2000. évi LXXIV. törvény](#)) rögzíti, hogy a nemzeti keretek között megfelelő intézkedéseket kell hozni a **kollektív tárgyalások előmozdítására**.

ORSZÁGOS ÉRDEKEGYEZTETŐ SZERVEK

Munkaügyi és gazdaságpolitikai területen háromoldalú országos érdekegyeztető fórumok működnek. A **Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma** (VKF) 2012. február 22-én alakult meg, amely **konzultatív, javaslattevő és véleményező fórumként** működik, és amelynek keretei között a felek a kormánynak a versenyszférát érintő foglalkoztatáspolitikai, munkaerő-piaci és a jövedelmek alakulásával kapcsolatos szabályozási terveit tárgyalják meg. Az üléseket az ún. **Monitoring Bizottság** készíti elő. Az ügyrend szerint feladatait **féléves munkarend** szerint végzi, kéthavonta ülésezik, és 4 tag kérésére bármikor összehívható.

A 2002-ben alakult **Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanács** (**OKÉT**) a valamennyi közszolgálati alkalmazottat érintő bérpolitikai, munkaügyi és foglalkoztatási

kérdésekkel foglalkozik, a közszféra éves bértárgyalásainak, illetve bérmegállapodásainak fóruma. A három oldalú tanács tagjai a kormány, a közszolgálatban dolgozók szakszervezeteinek és a helyi önkormányzatok érdekvédelmi szervezetei képviselői. ([1992. évi XXXIII. törvény](#) a közalkalmazottak jogállásáról)

A [2011. évi CXCV. törvény](#) a közszolgálati tisztviselőkről létrehozta a **Közszolgálati Érdekegyeztető Fórumot (KEF)**, ahol a kormány és az érdekképviseleti szervek képviselői a kormánytisztviselők és köztisztviselők élet- és munkakörülményeiről, foglalkoztatási kérdéseiről konzultálnak.

Az egyes szakpolitikai területeken ágazati érdekegyeztető fórumok működnek, melyek közül a legfrissebb a 2015 decemberében megalakult háromoldalú **Szociális Ágazati Érdekegyeztető Fórum** ([SZÁÉF](#)).

Források:

- Pásztóy András: A Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács a nemzetközi gyakorlat tükrében, In: Politikatudományi tanulmányok, az ELTE ÁJK Doktori iskolájának III. konferenciája, 2012. április 20.
- Kisgyörgy Sándor – Pásztóy András: [Az országos szintű szociális dialógus és bővítésének lehetőségei](#), Budapest, 2014.
- dr. Prugberger Tamás: Az országos, ágazati és a területi érdekegyeztetés, valamint az üzemi tanács jövője és jogi szabályozásuk megreformálásának kérdései, Magyar Jog, 2012/1.
- [2011. évi XCIII. törvény](#) a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsról
- [2009. évi LXXIV. törvény](#) az ágazati párbeszéd bizottságokról és a középszintű szociális párbeszéd egyes kérdéseiről
- [Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács](#)
- [Európai Szociális és Gazdasági Bizottság](#)
- International Association of Economic and Social Councils and Similar Institutions ([AICESIS](#))
- [Jelentés](#) a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács 2014. évi tevékenységéről
- [Nemzeti ILO Tanács](#)

